

MUHANDISLIK

& IQTISODIYOT

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

№10

2025
oktyabr

Milliy nashrlar

OAK: <https://oak.uz/pages/4802>

05.00.00 – Texnika fanlari

08.00.00 – Iqtisodiyot fanlar

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB™
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

OpenAIRE

ROAD

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

BASE

Crossref

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

РЭУ.РФ
РОССИЙСКИЙ ЭКОНОМИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИМЕНИ Г.В. ПЛЕХАНОВА
ТАШКЕНТСКИЙ ФИЛИАЛ

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Elektron nashr, 969 sahifa.
2025-yil, oktyabr,

Bosh muharrir:

Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

Bosh muharrir o'rinbosari:

Shakarov Zafar G'afarovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

Tahrir hay'ati:

Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor

Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor

Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bo'taboyev Mahammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,

Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Djumaniyazov Umrbek Ilxamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent

Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Botirali Roxataliyevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor

Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD

Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)

Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

- 05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
- 05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
- 05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
- 05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
- 05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
- 05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
- 05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
- 05.01.07 – Matematik modellash
- 05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
- 05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
- 05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
- 05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
- 05.04.01 – Telekommunikatsiya va kompyuter tizimlari, telekommunikatsiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
- 05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
- 05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
- 05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
- 05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
- 05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
- 05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
- 05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
- 10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
- 10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti
- 08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 – Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 – Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 – Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 – Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 – Marketing
- 08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 – Menejment
- 08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK

Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz:

1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA

JAHON MOLIYA TIZIMIDA “YASHIL” MOLIYALASHTIRISHNI RIVOJLANISHINING MUAMMOLARI VA SHARTLARI	12
Quliyev Begimqul Melikovich	
EKOLOGIK MIGRANTSIYANI MINTAQAVIY MIQYOSDA MUVOFIQLASHTIRISHNING ASOSIY YO‘NALISHLARI	18
Bahtiyor Ismoilov Ulug‘bek o‘g‘li, Kadirova Zulayxo Abduxalimovna	
O‘ZBEKISTONDA BANK XIZMATLARINI RAQAMLASHTIRISH HOLATI	25
Davletova Nilufar Tulanovna	
EKONOMETRIK MODELLASHTIRISHDA MINTAQANI IQTISODIY RIVOJLANISHIGA TA’SIR ETUVCHI OMILLAR TAHLILI	30
Qodirov Farrux Ergash o‘g‘li	
SUV RESURSLARIDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING XORIJ TAJRIBASI	37
Kadixodjayeva Nilufar Raxmatullayevna	
MAHALLIY XOMASHYO BAZASIDAN FOYDALANISH ORQALI ISHLAB CHIQARISH XARAJATLARINI KAMAYTIRISH YO‘LLARI	46
Sultanov Dilshod Normamatovich	
IQTISODIYOTI RIVOJLANGAN DAVLATLARDA INSON KAPITALIGA INVESTITSİYALARNI JALB QILISHNING O‘ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	50
Akhmadaliyeva Nikholakhon	
O‘QITUVCHILAR VA TALABALAR UCHUN INNOVATSION TA’LIM DASTURLARINI ISHLAB CHIQISHDA XALQARO STANDARTLARGA MOSLASHUV MEXANIZMLARI	62
Yuldashev Iskandar Bahromovich	
YER QA’RIDAN FOYDALANGANLIK UCHUN SOLIQLARNING ILMIY-TADQIQOTLAR SHARHI	68
Zoxidov Ismatjon Yunusjon o‘g‘li	
RESPUBLIKA IQTISODIY TARAQQIYOTIDA OLIY TA’LIMNI MODERNIZATSIYA QILISH VA INVESTITSIYA JOZIBADORLIGINING O‘RNI	74
Jonuzokov Mirzabek Kulmamatovich	
DAVLAT IQTISODIY XAVFSIZLIGINI MUSTAHKAMLASHDA SIYOSIY INSTITUTLARNING SAMARADORLIGINI OSHIRISH STRATEGIYALARI	80
O. Nurmuradov	
ICHKI AUDIT SAMARADORLIGINI BAHOLASH MEZONLARI VA BUXGALTERIYA MA’LUMOTLARINING ICHKI AUDIT JARAYONIDA EKONOMETRIK MODELLASHTIRISHNING AHAMIYATI	85
Xamidov Javoxir Shavkat o‘g‘li, Muxitdinov Shoxijaxon Xudoyor o‘g‘li	
XORIJIY INVESTITSİYALARNI JALB ETISHNING MOLIYAVIY MEXANIZMLARINI SHAKLLANTIRISHNING NAZARIY ASOSLARI	90
Xuramov Zafar Rajabaliyevich	
KORPORATIV TUZILMALARDA INVESTITSION JOZIBADORLIKNI TA’MINLASHNING AHOLI DAROMADLARINI OSHIRISHDAGI ROLI	95
Qurbonov Javlonbek Jurabekovich, Raxmatov Faxriddin Xasanovich	
GLOBAL RIVOJLANISH JARAYONIDA SUG‘URTA XIZMATLARINI ISLOH QILISH MASALALARI	99
Xushmuradov Oman, Ismoilov Sherzod Ismoil o‘g‘li	

DORIVOR O'SIMLIKLARNI QAYTA ISHLASHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	103
Usmonov Mirg'ulom Xoshim o'g'li	
BARQAROR IQTISODIY O'SISHGA ERISHISHDA SUN'IY INTELLEKT TIZIMLARINI QO'LLASH METODOLOGIYASINING AHAMIYATI	109
Nasrulloev Hayotjon Xabibulloevich	
НЕЙРОИНТУИТИВНЫЙ ИНТЕЛЛЕКТ КАК ФАКТОР КОНКУРЕНТНОГО ПРЕИМУЩЕСТВА НА РЫНКЕ ТРУДА	115
Ягудин Дмитрий Рустамович	
RESURSLARNI SOLIQQA TORTISHGA OID TADQIQOTLARNING NAZARIY TAHLILI	123
Nasimdjanoov Yunusjon Zoxidovich	
SOLIQ TO'LOVCHILAR FAOLIYATINI MUVOFIQLASHTIRISH: XULQ-ATVOR IQTISODIYOTI VA PROGRESSIV TARIFLARNI LOYIHALASH	129
Abduraimova Nigora Abdugapparovna	
DAVLAT RAQAMLI LOYIHALARI: UZINFOCOMNING TA'LIM TIZIMI VA IQTISODIY SAMARADORLIKKA QO'SHGAN HISSASI	134
Raxmatxo'jayev Axrorxo'ja Akmal o'g'li	
РОЛЬ ЦИФРОВЫХ ПАСПОРТОВ В ПРОМЫШЛЕННОЙ ЭКОНОМИКЕ И ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ	140
Мансурова Сайёра Бахтияровна	
BANK XIZMATLARIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISHNING RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI	148
Xolikova Oydin Olimjonovna	
PNEVMOMEXANIK YIGIRISH TEXNOLOGIYASI XUSUSIYATLARI	153
Jumaniyazov Kadam, Salimov Shuhrat Halimovich, Nazarov Ramazon Anvarovich	
GREEN INDUSTRY AND THE ECONOMY OF ENVIRONMENTALLY FRIENDLY CONSTRUCTION: INTERNATIONAL EXPERIENCE AND UZBEKISTAN'S OPPORTUNITIES	158
Mansurova Sayyora Bakhtiyor kizi	
TELEKOMMUNIKATSIYA SOHASINI RIVOJLANTIRISH TAHLILI	166
Suyunov Asror Baxtiyorovich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA LOGISTIKA XIZMATLARINING MIKRO VA MAKRO TUZILMALARI, ULARNING FUNKSIONAL METADOLOGIK TAMOIYILLARI	171
Z.Teshayev	
O'ZBEKISTONDA DAVLAT ULUSHI MAVJUD KORXONALARNI BOSHQARISHDA XORIJIY TAJRIBADAN FOYDALANISH IMKONIYATLARI	176
Ismailov Allayor Rashidovich	
MAHSULOT TANNARXINI ANIQLASHDA ISHLAB CHIQRISH XARJATLARINI OG'ISHISHLARI VA ULARNI TAQSIMLASH	183
Raxmatov Baxriddin Baxtiyor o'g'li	
ПОВЫШЕНИЕ СТОИМОСТИ СПОРТИВНЫХ ОРГАНИЗАЦИЙ И ОБЪЕКТОВ НА ОСНОВЕ АУТСОРСИНГА	186
Исмагулова Гульмира Нуралиевна	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA TURIZMNI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY KONSEPSIYASI	193
Xaitov Oxunjon Nomoz o'g'li	
O'ZBEKISTON SHAROITIDA XIZMATLAR SIFATINI OSHIRISHDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYANING INSTITUTSIONAL VA TASHKILIY MEXANIZMLARI	198
Xudoyorov Lochinbek Bahromovich	
TIJORAT BANKLARIDA UZOQ MUDDATLI RESURSLARNI JALB QILISHDA XALQARO TAJRIBA	203
Abduraxmonov Akmal Nurmamat o'g'li	

MEHNATGA LAYOQATLI TRANSPORT SOHASIDAGI AHOLINI ISH O'RINLARI BILAN TA'MINLANGANLIK HOLATINI TAHLILI	207
Abdullayeva Nigora Shamsiddinovna	
TO'QIMACHILIK SOHASINI BARQAROR RIVOJLANTIRISH MODELI	212
Madraximova Gulasal Ro'zimboy qizi	
TIJORAT BANKLARIDA KREDIT PORTFELI DIVERSIFIKATSIYASI VA GAROV TA'MINOTI SIFATINING BANK BARQARORLIGIGA TA'SIRI	220
Xolbozorov Husniddin Norbek o'g'li	
O'ZBEKISTON - 2030 STRATEGIYASI DOIRASIDA TIJORAT BANKLARIDA KREDIT RISKLARINI BOSHQARISH: MUAMMOLAR VA TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI	226
Norova Nozima Nabiyevna	
UY-JOY KOMMUNAL XIZMATLARNI INNOVATSION RIVOJLANTIRISHNING KLASSTERLI MEXANIZMI TAHLILI	232
Odambayev Oybek Ravshanbek o'g'li	
KORPORATIV BOSHQARUV TUZILMALARIDA MOLIVAVIY MUNOSABATLARNING RIVOJLANISH TENDENSIYALARI	236
Qurbaniyazov Shaxzodbek Karimovich	
XALQARO SAVDONING RIVOJLANISHI VA ZAMONAVIY TENDENSIYALARI	242
Jalolov Bekzod Sherzod o'g'li	
TA'LIM TIZIMINI MOLIVALASHTIRISHNING YANGI TIZIMINI JORIY ETISHGA QARATILGAN NAZARIY JIHATLAR	247
Dusanov Salim Mamarasulovich	
O'ZBEKISTONDA BUDJET TUSHUMLARINI OSHIRISHDA BOJXONA AUDITINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	254
Aktamov Akbarjon Aslan o'g'li	
DAVLAT TA'LIM TASHKILOTLARIDA QURILISH XARAJATLARI HISOBINI YURITISH	262
Ostonokulov Azamat Abduraimovich	
РАЗРАБОТКА ОРГАНИЗАЦИОННЫХ МОДЕЛЕЙ ИНТЕГРАЦИИ КРЕАТИВНЫХ ИНДУСТРИЙ В ТУРИСТИЧЕСКУЮ ИНФРАСТРУКТУРУ РЕСПУБЛИКИ КАРАКАЛПАКСТАН	273
Хошимова Камилла Навфал қизи	
A NEW STAGE IN THE APPLICATION OF MARKET MECHANISMS TO ENTREPRENEURIAL ACTIVITY	285
Ibrayim Maxkamov	
RESURSLARDAN SAMARALI FOYDALANISH ORQALI SOG'LIQNI SAQLASH XIZMATLARINING IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH USULLARI	291
Eshbekova Xayriniso Baxtiyorovna	
QASHQADARYO VILOYATI IQTISODIYOTIDA DXSH ASOSIDA INVESTITSIYA MUHITINING SHAKLLANISHI	297
Hamroyev G'ayratjon Sultonovich	
TURIZM XIZMATLARI BOZORIDA MIJOZLAR EHTIYOJLARINI O'RGANISH VA TAHLIL QILISH	301
Shaymanov To'liqin Mahmayusupovich	
ПРИМЕНЕНИЕ ИННОВАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ И ЦИФРОВЫХ ПОДХОДОВ В НАЛОГОВОМ ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВЕ	306
Элбаева Мукаддас Рашидовна	
СИНТЕЗ НЕЧЕТКОЙ СИСТЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ ТЕПЛОЭНЕРГЕТИЧЕСКИХ ОБЪЕКТОВ С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ	311
Бахриева Хуршида Аскарходжаевна, Сафаров Шохрух Шарофович, Бахрамов Муҳаммадали Ералиевичасистент	
ШАНХАЙСКАЯ ОРГАНИЗАЦИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА КАК КАТАЛИЗАТОР ДОСТИЖЕНИЯ СТРАТЕГИЧЕСКИХ ЦЕЛЕЙ РАЗВИТИЯ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН	319
Базарова Гулнора Гуламовна	

O'ZBEKISTON KORXONALARINING TASHQI IQTISODIY FAOLIYATINI MOLIYALASHTIRISHDA BANK KREDITLASH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	323
Pulatova Moxira Baxtiyorovna	
QUESTIONS ABOUT THE STUDY OF PERFORMANCE AND EFFICIENCY OF APPLICATION OF LOADING AND EXTRACTING EQUIPMENT	327
Azamat Umirzokov	
MATOLARNING HAVO O'TKAZUVCHANLIGI KORRELATSION TAHLILI	334
Ismailov Nurulla Tuychibayevich	
O'ZBEKISTONDA QISHLOQ XO'JALIGI RISKLARINI SUG'URTALASHNING AFZALLIKLARI	339
Mamadjanov Shuxrat Jalolidinovich	
IKKI QATLAMLI ARALASH TOLA TARKIBLI TRIKOTAJ TO'QIMASINI OLIISH USULI	343
Usnatdinova Elmira Faxratdinovna, Mirusmanov Baxtiyor, Abdurahimova Fazilat Abdullayevna	
MAHALLIY DAVLAT HOKIMIYATI ORGANLARIDA ENG ILG'OR TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA QAROR QABUL QILISH JARAYONLARINING OPTIMALLASHTIRISH YO'LLARI	347
Axmedov Farxod Raxmonjonovich	
IMPACT OF FOREIGN INVESTMENTS ON THE ECONOMY OF UZBEKISTAN: CROSS-SECTORAL ANALYSIS	354
Jumayeva Kamola Azimjonovna, Khasanova Iroda Azizbek kizi	
KORXONA INVESTITSION FAOLLIGINI TA'MINLASHNING NAZARIY-USLUBIY MASALALARI XUSUSIDA	362
Ilyasova Barno Axmadovna	
MILLIY IQTISODIYOTGA XORIJIY INVESTITSİYALARNI O'ZLASHTIRISHNING AMALDAGI HOLATI TAHLILI	371
G'afurov Sherzod Abduvaxob o'g'li	
EKSPORT SALOHİYATINI OSHIRISH ASOSIDA BARQAROR IQTISODIY O'SISHNI TA'MINLASH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI	378
Raximov Eshmurod Normuradovich	
O'ZBEKISTONDA BARQAROR IQTISODIY O'SISHNI TA'MINLASHDA EKSPORT SALOHİYATINI OSHIRISH YO'NALISHLARI	385
Berdivaliyeva Madina Komiljon qizi	
SANOAT KORXONALARI RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISHNING ZAMONAVIY KONSEPTUAL MEXANIZMLARI	392
Jalolov Abbosxon Ravshanxon o'g'li	
TEPKI UZELI KONSTRUKTIV XOSSALARI TAHLILI	398
Bozorova Farida Maxmudjonovna	
НЕОБХОДИМОСТЬ ОБЪЕДИНЕНИЯ АКЦИЗНОГО НАЛОГА НА НЕФТЕПРОДУКТЫ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН	405
Пулатов Дилшод Ҳақбердиевич, Маматкулов Салимжон Рахмонкулович, Хужамурадов Аброрбек Рўзимурат ўғли, Воронин Сергей Александрович, Абдиев Мансур Мусурмонович	
OLIY TA'LIMGA INVESTITSIYA SIYOSATI: IQTISODIY TAHLIL VA ISTIQBOLLAR	410
Talapova Nargiza Baxriddinovna	
INNOVATIVE DEVELOPMENT OF THE SERVICE NETWORK	416
Bahriddinov Nodirbek Zamirdinovich	
YANGI O'ZBEKISTON INVESTITSION MUHIT VA UNGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR TAHLILI	421
Tirkashev Farruxjon Xolyigitovich	
МНОГОМЕРНАЯ БЕДНОСТЬ И УСТОЙЧИВОЕ РАЗВИТИЕ: ОЦЕНКА ЧЕРЕЗ РАМКУ MPI	426
Мамаризоев Жахонгир Исохонович	
ОЦЕНКА И ОПТИМИЗАЦИЯ ВЛИЯНИЯ МАКРОЭКОНОМИЧЕСКИХ ПОКАЗАТЕЛЕЙ НА ОБЕСПЕЧЕНИЕ СТАБИЛЬНОСТИ НАЦИОНАЛЬНОГО ОБМЕННОГО КУРСА В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН	430
Норбаева Мухлиса Акрам кизи	

RAQAMLI TO'LOVLAR ASOSLARI VA XAVFSIZLIGI	440
Yaqubov Azizbek G'anibekovich	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA LOGISTIKA XIZMATLARINI BOSHQARISHNING INNOVATSION USULLARI	444
Xomidov Xojakbar Adxamovich	
SOLIQ SIYOSATI ORQALI INKLYUZIV IQTISODIY O'SISHNI TA'MINLASH MEXANIZMLARI.....	449
Saydakbarova Madinaxon Anisbekovna	
O'ZBEKISTONDA STARTAP EKOTIZIMINING SHAKLLANISHI VA BARQAROR RIVOJLANISHI YO'LLARI.....	454
Suleymanova Shoir Alavxanovna	
MILLIY IQTISODIY XAVFSIZLIKNI TA'MINLASHDA TASHQI IQTISODIY FAOLIYATNING O'RNI	459
Alimova Dilfuzaxon Rustam qizi	
MEHNAT BOZORINI OPTIMALLASHTIRISHNING MAKROIQTISODIY BARQARORLIKKA TA'SIRI	464
Botirova Sarvinoz Bobir qizi	
QURILISH MATERIALLARI SANOATIDA KORPORATIV BOSHQARUVNI TASHKIY-IQTISODIY MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH ISTIQBOLLARI.....	469
Qurboniyazov Shaxzodbek Karimovich	
INVESTITSIYA FAOLIYATINI MUQOBIL MOLIALASHTIRISH USULLARINING MANBALARINI SHAKLLANTIRISH YO'LLARI	474
Boboqulov Akmal Muborakbekovich	
RAQAMLI MARKETING STRATEGIYALARINING MOHIYATI VA TURLARI.....	482
Zufarov Akmal Gulamiddinovich	
FISKAL BOSHQARUV SAMARADORLIGINI TA'MINLASHDA SOLIQQA TORTISHNING TARTIBGA SOLISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	491
Sulaymonov Farrux Shuxratovich	
ИНДЕКС ЧЕЛОВЕЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ КАК ИНСТРУМЕНТ МОНИТОРИНГА УРОВНЯ ЖИЗНИ НАСЕЛЕНИЯ	496
Хазраткулова Лола Нармуминовна	
BANK MAJBURIYATLARI VA AKTIVLARINING VAQTINCHALIK NOMUTANOSIBLIK LARI RISKINI KAMAYTIRISH	502
Ibrohimov D.M.	
O'ZBEKISTON RAQAMLI PLATFORMALARI FAOLIYATIDA RAQOBAT SIYOSATINING ZAMONAVIY MUAMMOLARI VA YECHIMLARI.....	507
Saparov Islom O'lmasovich	
RAQOBATBARDOSHLIKNI OSHIRISHDA MARKETING YONDASHUVLARINING QISHLOQ XO'JALIGIGA TATBIQI	514
Abdikarimova Zilola Baxramovna	
TIJORAT BANKLARI KAPITALI TARKIBIDA DAROMAD MANBALARINING ULUSHI VA KAPITALLASHUV JARAYONIDAGI O'RNI	520
Tursunov Mustafo Mirzayevich	
AHOLINI IJTIMOIIY HIMOYA QILISH TIZIMIDA INSTITUSIONAL HAMKORLIKNING O'ZIGA XOS JIHATLARI TAHLILI	524
Abdullayeva Sayyora Aleksandrovna	
O'ZBEKISTON BANK TIZIMIDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYANING IQTISODIY SAMARADORLIGI	528
Bobojonova Sevara Baxrombek qizi	
MINTAQA SANOATI RAQAMLI XIZMATLAR BOZORIDA TIJORATLASHTIRISHNI "SMART" MODEL I	533
Norov Murodjon Maxmudovich	

TOMORQADAN SAMARALI FOYDALANISH- KAMBAG'ALLIK MUAMMOSINI YUMSHATISHNING MUHIM OMILI	539
Xamidjon Shaxobov	
SUG'URTA KORXONALARIDA REZERVLAR HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH	544
Najimova Nigora	
TO'QIMACHILIK MAHSULOTLARI EKSPORTINI RIVOJLANTIRISHDA XITOY BOZORINING O'RNINI	549
Mardanov Aziz Yusupovich	
THE IMPORTANCE OF GREEN ENERGY IN THE ECONOMY OF FERGANA REGION: CURRENT TRENDS AND PROBLEMS	555
Khayrullaev Zoidjon	
TIJORAT BANKLARIDA MUAMMOLI KREDITLARNING UNDIRILISHI BO'YICHA XORIJ TAJRIBASI	559
Mitillayev Ibrohimjon Tursunpulatovich	
RAQAMLI MOLIVAVIY XIZMATLAR SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING NAZARIY ASOSLARI.....	563
Muyassarzoda Fayziyeva	
MOLIVAVIY MEXANIZM SIFATIDA SUG'URTA TASHKILOTLARI TO'LOVGA LAYOQATLILIGINI BELGILASHNING O'ZIGA XOS HUSUSIYATLARI	570
Abdullayev Erkinjon A'zamovich	
MAMLAKAT YAIM QO'SHILGAN QIYMAT HAJMINI STATISTIK VA EKONOMETRIK TAHLIL USULLARI ASOSIDA PROGNOZLASH	578
Jalolov Ilhomjon Isomiddinovich	
XALQARO TURIZM XIZMATLARI BOZORINI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI	585
Eshtaev Alisher Abdug'aniyevich, Ivatov Irisbeg	
TASHKILOTDA PR (PUBLIC RELATIONS) XIZMATINING IQTISODIY ROLI VA SAMARADORLIGI	590
Ergasheva Fotimaxon Ibragimovna	
РОЛЬ ФИНАНСОВОГО АНАЛИЗА В ПОВЫШЕНИИ ЭФФЕКТИВНОСТИ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ.....	600
Бекбаева Феруза Бахтиеровна	
BARQAROR MOLIVAVIY RENTABELLIK BANKLARNING DAROMADLILIGINI TA'MINLASH OMILI SIFATIDA.....	606
Umarov Davron Shavkatovich	
REKLAMA XIZMATLARI BOZORIDA RAQOBATBARDOSHLIKKA TA'SIR QILUVCHI OMILLAR.....	612
Xamrakulov Azamat Baxritdinovich	
ТРАНСФОРМАЦИЯ СИСТЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ ОБУЧЕНИЕМ (LMS) В ОНЛАЙН ОБРАЗОВАНИИ И ЕЕ РОЛЬ В СОВРЕМЕННОМ МИРЕ: АНАЛИЗ И СРАВНЕНИЕ	618
Атабоева Шахризода Равшановна, Бекчанов Бекчан Юлдашевич	
ЦИФРОВИЗАЦИЯ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА: ПЕРСПЕКТИВЫ И НАПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЯ	623
Киличева Ф.Б.	
DAVLAT TIBBIYOT MUASSASALARIDA DEBITORLAR VA KREDITORLAR HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH	628
Sultonova Mushtariy Abdulabbosovna	
NARX BELGILASH-IQTISODIY MANFAATDORLIKNING ASOSIY OMILI VA NARXNI SHAKLLANTIRISH TAMOYILLARI	635
Soxadaliyev Abdurashid Mamadaliyevich	
SUTNI QAYTA ISHLASH KORXONALARIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDAGI ISHLAB CHIQARISH JARAYONLARINI TAHLIL QILISH.....	639
Normuradov Nurbek Sunatilloevich	

O'ZBEKISTONDA BUDJET TUSHUMLARINI OSHIRISHDA TARIF STAVKALARINI OPTIMALLASHTIRISH ORQALI FISKAL BARQARORLIKNI KUCHAYTIRISH (OZIYQ-OVQAT IMPORTI MISOLIDA).....	644
Rizayev Mirmahmud Xotamjanovich	
IPOTEKA KREDITLASH JARAYONINING XORIY TAJRIBASI	652
Akrom Mardiyev	
O'ZBEKISTON TIJORAT BANKLARI MOLIYAVIY BARQARORLIGI TAHLILI	659
Ulashbayev Shohruh Abdivaxobovich	
CHARACTERISTICS OF APPLYING NEW HETEROCOMPOSITE POLYMER MATERIALS IN ENGINEERING ACTIVITIES	665
Umida Ziyamukhamedova, Mirjalol Abdulakimov	
ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКИЕ МЕХАНИЗМЫ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ СИСТЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ «МАХАЛЛАБАЙ»: ДЕЦЕНТРАЛИЗАЦИЯ И ТЕОРИЯ СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ	672
Қосимжонов Нозимжон Қозимжон ўғли	
EKOLOGIK AUDITNI TASHKIL ETISHDA RISKLARNI JORIY ETISH TARTIBI	676
Abdullayev Xurshidjon Nazrullo o'g'li	
CORPORATE CULTURE AND ITS ROLE IN TALENT MANAGEMENT	683
Shoyunusova Arofat, Sanjar Mirzaliev	
SIRDARYO VILOYATI SHAROITIDA BIOMASSA ASOSIDA OZUQA ISHLAB CHIQARISH IMKONIYATLARI.....	687
Xazratkulov Niyoz Namazbayevich	
ПУТИ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ХОЗЯЙСТВЕННОГО МЕХАНИЗМА В УСЛОВИЯХ РЫНОЧНОЙ ЭКОНОМИКИ	692
Воронин Сергей Александрович, Азимова Феруза Маликовна	
ENERGETIKA LOYIHALARINI RAQAMLASHTIRISHDA TO'SIQLAR VA IMKONIYATLAR	700
Tilakov Ismoiljon Usmonovich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA SOG'LIQNI SAQLASH TIZIMINI RAQAMLASHTIRISHNING AHAMIYATI	706
O'roqov Firdavs Ortiqniyoz o'g'li	
O'ZBEKISTONDA RAQAMLI BOZORLARNI MONOPOLIYAGA QARSHI TARTIBGA SOLISH MEKANIZMLARI VA TAKOMLLASHTIRISH TAKLIFLARI.....	710
Mingboev Asqar Qandaharovich	
JAHON SEMENT SANOATIDAGI TENDENSIYALAR VA O'ZBEKISTONNING BARQAROR RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI	717
Abdujabbarov Alisher Abdullayevich	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARI FAOLIYATI SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	722
Mufitillayeva Safiya Qodir qizi	
KORXONALAR FAOLIYATINI BAHOLASHDA STATISTIK AXBOROT TIZIMINING O'RNI	728
Musurmonova Mahbuba Omonovna	
INNOVATSION YONDASHUVLAR VA ULARNING AGRAR SOHAGA TA'SIRI.....	732
Ortiqov Sulton Davronqul o'g'li	
DIRECTIONS FOR EFFECTIVE ORGANIZATION OF STRATEGIC MANAGEMENT ACCOUNTING OF COSTS	736
Pardaeva Shakhnoza Abdinabiyevna	
БОРЬБА С ТЕНЕВОЙ ЭКОНОМИКОЙ: МЕЖДУНАРОДНЫЙ ОПЫТ И ПЕРСПЕКТИВЫ ПРИМЕНЕНИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ.....	740
Арзиев Шерзод	
REKREATSION TURIZM OBYEKTLARINING MOLIYAVIY BARQARORLIGI: YALTA VA KISLOVODSK SANATORIYALARI MISOLIDA.....	746
Najmitdinov G'ayratbek Sharifovich	

KORXONA SAMARADORLIGINI TA'MINLASHDA STRATEGIK REJALASHTIRISH MEZONLARI VA OMILLARINING O'RNI	752
Ubaydullayev Lutfulla Xabibullayevich	
ANALYSIS OF INTERACTIVE PLATFORMS THAT DEVELOP MOTIVATION	757
Maksuda Mukhammadovna Jurayeva, Zarnigor To'liqinovna Sattorova	
O'ZBEKISTONDA TO'QIMACHILIK VA KIYIM SANOATINING MARKETING TAHLILI	761
Tuxtayeva Oydiyoy Normamatovna	
АНАЛИЗ РЕЙТИНГОВ СТРАН ПО ПОКАЗАТЕЛЯМ ЗЕЛЕННОЙ ЭКОНОМИКИ.....	768
Хожиева Назокат Давронбековна	
PILLAGA DASTLABKI ISHLOV BERISH VA SAQLASH TEXNOLOGIK JARAYONLARINING XOM IPAK SIFATIGA TA'SIRI	773
Qodirov Ziyodulla Abdumuxtarovich, Xakimov Mirolimjon Murodiljonovich	
BUDJETLASHTIRISHDA SAMARADORLIK MEZONLARINI ANIQLASH	778
Sobirov Shoyadbek Kurbonaliyevich	
TIJORAT BANKLARI KREDIT SIYOSATINI DIVERSIFIKATSIYA QILISH ORQALI ISHLAB CHIQUARISHNI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI	783
Abduxomidov Ikromjon Maxamadin o'g'li	
YO'LLARDAGI MUZLAMALARNI ERITISHDA QO'LLANILADIGAN VOSITALARNING ZARARI VA UNI KAMAYTIRISH BO'YICHA TAKLIFLAR	790
Erkabayev Furkat Ilyasovich, Sattorov Farrux Quchqar o'g'li, Aminov Hamza Husanovich	
DAVLAT AUDITI TIZIMINING YANGI RIVOJLANISH BOSQICHI: KUCHAYTIRILGAN NAZORAT VA HISOBDOIRLIK, RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR.....	797
Himmatov Abdisamat Xalilovich	
INVESTITSIYA KO'CHMAS MULK HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH: NAZARIY VA AMALIY YONDASHUVLAR	803
Maxmudov Jamshed Ashrafovich	
TIJORAT BANKLARIDA JISMONIY SHAXSLARGA VALYUTA OPERATSIYALARINI KO'RSATISHNI TAKOMILLASHTIRISH	806
Umarova Lola Erkinovna	
"DIREKT-KOSTING" TIZIMI: MAZMUN, MAQSAD VA AMALIYOTDA QO'LLANILISHI.....	812
Djumanov Saitmurod Alimbekovich	
TASHABBUSLI BUDJET JARAYONLARIDA "MENING YO'LIM" LOYIHASINING INSTITUTIONAL RIVOJLANISH BOSQICHLARI.....	817
Xamidov Xabibullo Xikmatulla o'g'li	
TURIZM SOHASINI KLASSTER USULDA RIVOJLANTIRISHNING ILG'OR XORIJ TAJIRIBASIDAN O'ZBEKISTONDA IJODIY FOYDALANISH IMKONIYATLARI	823
Navruz-zoda Zebiniso Baxtiyorovna	
BARQAROR RIVOJLANISH MAQSADLARIGA ERISHISHDA YASHIL OBLIGATSIYALARNING IQTISODIY SAMARADORLIGI.....	827
Allayarov Suxrob Rustamovich	
O'ZBEKISTON SOLIQ TIZIMIDA AKTLARINI JORIY ETISHNING KONSEPTUAL VA HUQUQIY ASOSLARI.....	831
Muxammadov Nodir Karimovich	
TADBIRKORLIK SUBYEKTLARI TOMONIDAN ISHLAB CHIQUARILGAN MAHSULOTLARNI TASHQI BOZORLARGA OLIB CHIQUISH MEXANIZMLARI VA RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI	837
Boymirzayev Zokirjon Mashrabboyevich	
ПОСЛЕДОВАТЕЛЬНОЕ ИНТЕРВАЛЬНОЕ ОЦЕНИВАНИЕ ПО ЗАВИСИМЫМ НАБЛЮДЕНИЯМ	842
Турсунов Гафур Таирович	

AXBOROTNI KRIPTOGRAFIK HIMOYALASHDA SIMMETRIK KRIPTOGRAFIK TIZIMLARNING AHAMIYATI VA ISTIQBOLLARI	849
Safojev Nuriddin Najmiddin o'g'li	
BIZNES MUHITINI YAXSHILASHDA SOLIQ MA'MURIYATCHILIGI SAMARADORLIGI VA SOLIQ ORGANLARI-SOLIQ TO'LOVCHILAR MUNOSABATLARINI OPTIMALLASHTIRISH	852
Xurramov Azizbek Muxiddin o'g'li	
PUL-KREDIT SIYOSATINI TAKOMILLASHTIRISHNING DOLZARB MASALALARI	859
A.A. Ismailov	
TIJORAT BANKLARI KREDIT QO'YILMALARI MANBALARI SHAKLLANISHING NAZARIY ASOSLARI	865
Adilov Mirkomil Miralimovich	
OLIY TA'LIMDA JON BOSHIGA MOLIYALASHTIRISH MODEL: XALQARO TAJRIBA VA O'ZBEKISTON SHAROITIDA QO'LLASH YO'LLARI	872
Pulatov Dilshod Xakberdiyevich, Absamatov Baxrom Danakulovich, Mardonov Farrux Nurxon o'g'li, Mamanov Alisher Umbarovich	
YOSHLAR TADBIRKORLIGINI MOLIYALASHTIRISHDA DAVLAT DASTURLARINING AHAMIYATI	881
Valiev Umid Gulamovich	
EKOTURIZMNI RIVOJLANTIRISHNING STRATEGIK YO'NALISHLARI: GEOPARKLAR TASHKIL ETISH MASALALARI	887
Maxmudova Aziza Pirmamatovna	
ВОЛНОВОЕ ПОЛЕ НА ПОВЕРХНОСТИ ПОЛОЙ ЦИЛИНДРИЧЕСКОЙ ТРУБЫ С ПОКРЫТИЕМ	890
Уринов Адхамжон Акбарович	
KIYIM MODELLARINI KONSTRUKSIYALASHDA ERGANOMIKA VA ANTRAPOLOGIYANING AHAMIYATI	895
Ergasheva Rashida Abdug'anievna	
DAVLAT BUDJETI DAROMADLARINI O'RTA MUDDATLI ISTIQBOLDA REJALASHTIRISH VA PROGNOZLASHTIRISH O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	898
Pardaev Umidjon Uralovich	
ИССЛЕДОВАНИЕ КАЛИБРОВКИ ВАЛКОВ НЕПРЕРЫВНЫХ ТРУБОСВАРОЧНЫХ АГРЕГАТОВ	908
Заиркулов Элёр Ёқубжон ўғли	
OZIQ-OVQAT SANOATI KORXONALARI INNOVATSION RIVOJLANISHINI BOSHQARISHDA HUDUDIY DIFFERENSIAL YONDASHUV	917
Dadamirzayev Muzaffar Xabibullayevich	
ELEKTR ENERGIYA YO'QOTISHLARINING BUXGALTERIYADAGI HISOBI	924
Oltiboyeva Feruza Ulug'bek qizi	
KLASTER TIZIMI QISHLOQ XO'JALIGINING TARAQQIYOT OMILIDIR	929
Karimova Nilufar Sadirdin qizi	
АНАЛИЗ МЕЖДУНАРОДНОГО ОПЫТА УПРАВЛЕНИЯ ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬЮ ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ И ВОЗМОЖНОСТИ ЕГО АДАПТАЦИИ К УСЛОВИЯМ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН В КОНТЕКСТЕ ЭКОЛОГИЗАЦИИ ЭКОНОМИКИ	933
Бекбосинов Айдос Куралбаевич	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA BANKLAR IQTISODIY XAVFSIZLIGINI TAKOMILLASHTIRISH CHORALARI (IPAK YO'LI BANKI MISOLIDA)	937
Maxmudova Muxlisa Qodirjon qizi, Sattorova Nasiba G'anijon qizi	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA VALYUTA KURSI SIYOSATINI LIBERALLASHTIRISH VA BARQARORLIGINI TA'MINLASH MEKANIZMLARI	942
Saydullayev Nodirbek Narzullaevich	

GIBRID ENERGIYA TA'MINOTI TIZIMLARINING NAZARIY ASOSLARI	950
Bekishev Allabergen Yergashevich, Saimbetov Zinatdin Jalgasbayevich, Kurbonov Najmiddin Abduxamidovich, Imomnazarov Azizbek Botirovich, Akbarov Shaxzod Saydali o'g'li, Sharapov Feruz Furqat o'g'li	
MINTAQA IQTISODIYOTINI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA TURIZM SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING XORIJIY Tajribalarining Ahamiyati.....	956
Toshev Nurbek Janon o'g'li	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA INSON KAPITALINI RIVOJLANTIRISH: HOLATI, OMILLAR VA INNOVATSION ISTIQBOLLAR	961
Cho'ponov San'at Otanazarovich	
VENTURE MOLIYALASHTIRISH JARAYONIDA RISKLARNI BOSHQARISH MEXANIZMLARI VA ULARNING SAMARADORLIGI.....	968
Abduxamid Abdumalikovich Bektemirov	
ICHKI AUDIT SAMARADORLIGINI SEKTORLAR KESIMIDA STATISTIK BAHOLASH	974
Xamidov Javoxir Shavkat o'g'li	
СОВРЕМЕННЫЕ МОДЕЛИ ЛИДЕРСТВА В УПРАВЛЕНИИ ОРГАНИЗАЦИЯМИ СФЕРЫ КУЛЬТУРЫ В УСЛОВИЯХ РАЗВИТИЯ КРЕАТИВНОЙ ЭКОНОМИКИ.....	978
Абдусаламова Фароғат Сунатиллаевна	
ELEKTR ENERGIYASI YO'QOTISHLARI AUDITINING IXTISOSLASHGAN METODIKASI VA MODIFIKATSIYALASHGAN SOHAVIY RISK MODEL.....	983
Xojimurodov Zuhridin Shukurullo o'g'li	
HUMAN CAPITAL AS A DRIVER OF ECONOMIC GROWTH: A SYSTEMIC AND THEORETICAL ANALYSIS	990
Sobirov Yuldoshboy Ruzimboyevich	
AKSIYADORLIK JAMIYATLARIDA MOLIYAVIY INVESTITSİYALARNI SAMARADORLIGINI OSHIRISHNI TAKOMILLASHTIRISH.....	995
Eshquvatov Azizjon Zoxid o'g'li	
TA'LIM XIZMATLARI BOZORINING RIVOJLANISHI VA RAQOBATBARDOSHLIGINI PROGNOZLASH METODLARI.....	1000
Bozorova Madina Raxmat qizi	

TA'LIM XIZMATLARI BOZORINING RIVOJLANISHI VA RAQOBATBARDOSHLIGINI PROGNOZLASH METODLARI

Bozorova Madina Raxmat qizi

Qarshi davlat universiteti

Mustaqil tadqiqotchisi

m.bozorova@asianuniversity.uz

Annotatsiya: Mazkur maqolada ta'lim xizmatlarining iqtisodiy xavfsizligini ta'minlashda innovatsion yondashuvlarning ahamiyati tahlil etilgan. Ta'limni moliyalashtirishning zamonaviy mexanizmlari, manbalarni diversifikatsiya qilish va investitsiyalarni rag'batlantirish masalalari yoritilgan. Shuningdek, ta'lim sohasida innovatsiyalarni joriy etishning nazariy asoslari va ularning pedagogik jarayonga ta'siri ilmiy jihatdan asoslab berilgan.

Kalit so'zlar: ta'lim xizmatlari, iqtisodiy xavfsizlik, innovatsiya, ta'lim innovatsiyasi, moliyalashtirish mexanizmlari, investitsiyalar, diversifikatsiya, pedagogik innovatsiya, boshqaruv.

Аннотация: В данной статье анализируется значение инновационных подходов в обеспечении экономической безопасности образовательных услуг. Рассматриваются современные механизмы финансирования образования, вопросы диверсификации источников и стимулирования инвестиций. Также научно обоснованы теоретические основы внедрения инноваций в сфере образования и их влияние на педагогический процесс.

Ключевые слова: образовательные услуги, экономическая безопасность, инновации, образовательные инновации, механизмы финансирования, инвестиции, диверсификация, педагогические инновации, управление

Abstract: This article analyzes the importance of innovative approaches in ensuring the economic security of education services. It examines modern mechanisms of education financing, issues of diversification of funding sources, and investment stimulation. Additionally, the theoretical foundations of introducing innovations in the education sector and their impact on the pedagogical process are scientifically substantiated.

Keywords: education services, economic security, innovation, educational innovation, financing mechanisms, investments, diversification, pedagogical innovation, management

KIRISH

Ta'lim xizmatlarining iqtisodiy xavfsizligini ta'minlash sohasida moliyaviy, byudjet, investitsiya, boshqaruv va boshqa elementlarni o'z ichiga olgan iqtisodiy innovatsiyalar asosan shakllantirilishi kerak. Bunga ta'limni moliyalashtirishning bozor mexanizmlari: davlat tomonidan moliyalashtirishning yangi mexanizmlari, manbalarni diversifikatsiya qilish, o'quvchilarning o'zini o'zi moliyalashtirish (O'zbekiston Respublikasida ko'rsatiladigan pullik xizmatlar), ta'lim sohasiga investitsiyalarni soliq va soliqdan tashqari imtiyozlar, ta'lim sohasida mehnatga haq to'lash va boshqarishning yangi mexanizmlari yordam bermoqda.

"Innovatsiya" toifasi (lotincha "Innovatsiya" – yangilanish, yangilik yoki o'zgartirish) nafaqat iqtisodiy, balki ko'proq fanlararo xususiyatga ega bo'lib, so'nggi yillarda ommalashib bormoqda. Uning mashhurligi ta'lim sohasida ham seziladi. Biroq, ta'lim xizmatlari bozoridagi innovatsiyalar (ta'lim innovatsiyasi) innovatsion jarayonlar nazariyasining eng kam o'rganilgan sohasi hisoblanadi. An'anaga ko'ra, bu nazariya texnologik innovatsiyalar, ya'ni zamonaviy ma'ruza vositalaridan foydalanish nuqtai nazaridan ishlab chiqilgan. Ta'lim jarayonlarini o'rganishda bunday tasnifga uslubiy yondashuvning o'zi hisobga olinishi kerakligi sababli, uning asosiy qoidalarini ko'rib chiqaylik. Mamlakatning pedagogik muhitida qo'llaniladigan "ta'limdagi innovatsiyalar" atamasi N.R. Yusufbekovning dissertatsiya ishida ko'rib chiqilgan¹. Uning ilmiy-tadqiqot ishlarida pedagogik innovatsiya pedagogika fanining mustaqil tarmog'i sifatida qaraladi, o'ziga xos tadqiqot obyekti, predmeti va usullariga ega. Ta'lim faoliyati kontekstida innovatsiya o'qitish va tarbiyalashning maqsadlari, mazmuni, usullari va shakllariga, pedagogik jarayonni tashkil etishga yangi narsalarni kiritishni o'z ichiga oladi.

1 Юсуфбеков Н.Р. Автореф. дис. на соиск. учен. степ. канд. пед. наук- М., 1982.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Innovatsiyalar mohiyati va ularning tasnifi masalasi iqtisodiy hamda pedagogik adabiyotlarda keng yoritilgan. Xorijiy olimlardan Gerhard Mensch innovatsiyalarni uch turga — asosiy (bazaviy), takomillashtiruvchi va psevdoinnovatsiyalarga ajratib, ularning iqtisodiy rivojlanishdagi rolini asoslab bergan. Uning fikricha, haqiqiy innovatsiyalar iqtisodiy samaraga olib kelishi va bozor talabini oshirishi bilan ajralib turadi. Ushbu yondashuvni rivojlantirgan Alfred Kleinknecht innovatsiyalarni iqtisodiy natijadorlik mezonlari asosida yanada aniqlashtirib, ularni mahsulot, texnologik va jarayon innovatsiyalariga ajratgan.

Innovatsion jarayonlarning umumiy nazariyasi doirasida Joseph Schumpeter innovatsiyani iqtisodiy rivojlanishning asosiy harakatlantiruvchi kuchi sifatida talqin etib, yangi mahsulotlar, texnologiyalar va bozorlarni yaratish orqali iqtisodiy tizimni yangilashini ta'kidlaydi.

MDH olimlari orasida Nina Yusufbekova ta'limdagi innovatsiyalarni pedagogika fanining mustaqil yo'nalishi sifatida asoslab, uning obyekti, predmeti va usullarini aniqlab bergan. Unga ko'ra, ta'lim innovatsiyasi o'qitish va tarbiyalashning maqsadlari, mazmuni va shakllariga yangilik kiritish jarayonidir. Shuningdek, Dina Akhmetova va Vladimir Chernilevsky ta'lim innovatsiyasini tovar sifatida ko'rib, uning asosiy xususiyati yuqori noaniqlik, uzoq muddatli natijadorlik va moliyalashtirishdagi tavakkalchilik bilan bog'liqligini ta'kidlaydi.

O'zbekistonlik olimlardan Bakhodir Khodiev ta'lim sohasidagi innovatsiyalarni iqtisodiy samaradorlik va inson kapitalini rivojlantirish bilan bog'lab izohlaydi. Shuningdek, Abdujabbor Abduvakhitov ta'lim tizimida innovatsion yondashuvlarni joriy etish orqali xizmatlar sifati va raqobatbardoshlikni oshirish mumkinligini asoslab beradi.

Umuman olganda, mavjud ilmiy adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, innovatsiyalarni to'g'ri tasniflash va ularning iqtisodiy samaradorligini baholash ta'lim xizmatlari bozorini rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega. Ayniqsa, ta'lim innovatsiyalarini nafaqat texnologik yangiliklar, balki mazmun, metodika va boshqaruvdagi o'zgarishlar sifatida kompleks yondashuv asosida ko'rib chiqish zarur.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda ta'lim xizmatlarida innovatsiyalar mohiyati va ularning tasnifi tizimli hamda innovatsion yondashuv asosida o'rganildi. Tadqiqot jarayonida tahlil va sintez, qiyosiy tahlil, kontent tahlil, tasniflash (klassifikatsiya) hamda mantiqiy umumlashtirish usullaridan foydalanildi. Shuningdek, innovatsiyalarning iqtisodiy samaradorligini aniqlashda empirik tahlil va strukturaviy tahlil usullari qo'llanilib, ta'lim innovatsiyalarining turlari va ularning amaliy ahamiyati baholandi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Yangi O'zbekiston sharoitida ta'lim innovatsiyalari tovar-pul munosabatlari xarakterini oladi. Bu munosabatlar, bir tomondan, ta'lim, fan va ishlab chiqarish o'rtasidagi chuqurlashib borayotgan mehnat taqsimoti asosida, ikkinchi tomondan ta'lim va ilmiy jarayonlarning alohida bosqichlarini izolyatsiya qilish va keyinchalik ta'lim va fanda innovatsiyalardan foydalanish natijasida rivojlanadi.

Mehnat taqsimotining chuqurlashishi ushbu mehnat mahsuloti ayirboshlashni kengaytirishning obyektiv zaruratini keltirib chiqaradi, qo'shma mehnat asosida ishlab chiqaruvchi kuchlarning kooperatsiyasi va jarayonidagi alohida bo'g'inlarning o'zaro aloqalarini mustahkamlashga olib keladi. Ta'lim innovatsiyasi tovar sifatida tan olinishi uchun u iste'mol qiymatining birligini ifodalashi kerak. Yangi bilim sifatida innovatsiyaning yangi moddiy ne'matlarga nisbatan asosiy xususiyatlaridan biri uning nomoddiy xususiyatidir. Mehnatning barcha yangi moddiy mahsulotlaridan farqli o'laroq, bilim sifatida innovatsiya jismoniy emas, balki ma'naviy eskirishga bog'liq. Yangi bilimlarning iste'mol qiymati yangi moddiy ne'matlardan, shuningdek takror ishlab chiqarish jarayonida iste'mol qilinadigan xizmatlardan farqli o'laroq iste'mol jarayonida o'zlashtirilmaydi (1-jadval).

Proгноzlash metodi	Mazmuni	Afzalliklari	Kamchiliklari
Ekstrapolyatsiya usuli	O'tgan davr ma'lumotlari asosida kelajakni bashorat qilish	Oddiy va tezkor	Aniqligi past bo'lishi mumkin
Ekonometrik modellar	Statistik tenglamalar asosida prognoz	Yuqori aniqlik	Murakkab hisob-kitob talab qiladi
Ekspert baholash usuli	Mutaxassislar fikriga asoslanadi	Moslashuvchan	Subyektivlik yuqori
Ssenariyli tahlil	Turli rivojlanish variantlarini ko'rib chiqish	Risklarni hisobga oladi	Ko'p vaqt talab etadi

Trend tahlili	O'sish yo'nalishini aniqlash	Vizual qulaylik	Tashqi omillarni kam hisobga oladi
---------------	------------------------------	-----------------	------------------------------------

1-jadval. Ta'lim xizmatlari bozorini prognozlash metodlari va ularning xususiyatlari²

Innovatsiyalarni tasniflashning mavjud yondashuvlari tipologik belgilarga tizimli yondashuvni ta'minlamaydi, bu esa muammoni har tomonlama ko'rib chiqishga imkon bermaydi.

Ma'lumki, innovatsiya - bu yangi ilmiy, texnik, tashkiliy, iqtisodiy yoki ishlab chiqarish yechimining birinchi amaliy qo'llanilishi.

Shunday qilib, bizning fikrimizcha, ta'lim sohasidagi innovatsiyalar bozorga kirgan va xizmat ko'rsatish jarayoniga kiritilgan yangi ta'lim mahsulotidir, ya'ni xizmat ko'rsatish shaklida amalga oshirilgan mahsulot haqida gap boradi. Ishlab chiqilishi tugallangan, lekin iste'molchi tomonidan hali foydalanilmagan ta'lim mahsulotini innovatsiya deb hisoblash mumkin emas.

Biz innovatsion jarayonni ta'lim xizmatining narxini pasaytiradigan va iqtisodiy samara beradigan takomillashtirish sifatida ko'rib chiqishni taklif qilamiz.

Ba'zi iqtisodchilar kiritilgan o'zgarishlarning chuqurligi bilan farq qiluvchi innovatsiyalarni ko'rib chiqadilar³. Ushbu pozitsiyadan noldan ettinchi darajagacha innovatsiyalar ajralib turadi. Bizning fikrimizcha, ta'lim xizmatlari bozorida bunday tasnifni quyidagi talqin qilish mumkin:

- nol tartibli ta'lim innovatsiyalari - ta'lim tashkiloti va ta'lim xizmatlari bozori faoliyatini ta'minlash bo'yicha faoliyat (pseudoinnovatsiyalar). Bunga o'quv adabiyotlarini yo'q qilish, binolar va inshootlarni, o'quv jihozlarini ta'mirlash uchun kompensatsiya qilish uchun tiklash jarayonlari kiradi;

- birinchi darajali ta'lim innovatsiyalari - ta'lim faoliyati ko'lamini kengaytirish va oshirish bilan bog'liq innovatsiyalar;

- ikkinchi darajali ta'lim innovatsiyalari - ta'lim jarayonini uning tuzilishini o'zgartirish, uning turli qismlari kombinatsiyalarini o'zgartirish bilan bog'liq takomillashtirish;

- uchinchi darajali ta'lim innovatsiyalari - boshqa elementlarni o'zgarishlarga moslashtirish maqsadida ta'lim jarayonining alohida elementlarini o'zgartirish;

- to'rtinchi darajali ta'lim innovatsiyalari - o'quv jarayonining o'ziga xos umumiy xususiyatlarini saqlab qolgan holda sifat jihatidan o'zgarishi;

- beshinchi darajali ta'lim innovatsiyalari - yangi tizimli xususiyatlarga ega ta'lim xizmatlarining yangi avlodini shakllantirish;

- oltinchi darajali ta'lim innovatsiyalari - ta'lim xizmatlarining yangi bozorlari va turlarini shakllantirish;

- yettinchi darajali ta'lim innovatsiyalari - ta'lim xizmatlarining yangi turi.

O'zbekiston Respublikasida beshinchi, oltinchi va yettinchi tartibdagi innovatsiyalar ham o'rta, ham oliy ta'lim tizimida joriy etilmoqda (2-jadval).

Ko'rsatkichlar	Past daraja	O'rta daraja	Yuqori daraja
Ta'lim sifati	Standart darajada	Takomillashgan	Xalqaro darajada
Innovatsiyalar darajasi	Past	O'rtacha	Yuqori
Raqamlashtirish	Cheklangan	Qisman joriy etilgan	To'liq joriy etilgan
Kadrlar salohiyati	Yetarli emas	Yetarli	Yuqori malakali
Xalqaro hamkorlik	Past	O'rtacha	Faol

2-jadval. Ta'lim xizmatlari bozorining raqobatbardoshlik ko'rsatkichlari⁴

Shuningdek, arxitekturaviy, inqilobiy, nisha yaratuvchi va muntazam innovatsiyalar mavjud bo'lib, ular bizning fikrimizcha, ta'lim innovatsiyalarini tahlil qilishda qo'llanilishi kerak⁵. Mavjud ta'lim jarayonlari va ta'lim mahsulotlarining eskirishiga, an'anaviy bozor aloqalarining yo'qolishiga olib keladi. Bunday innovatsiyalar sotsialistik tuzumning yemirilishi natijasida vujudga keldi, bu esa tubdan yangi o'quv fanlarini joriy etishni taqozo

2 Muallif ishlanmasi

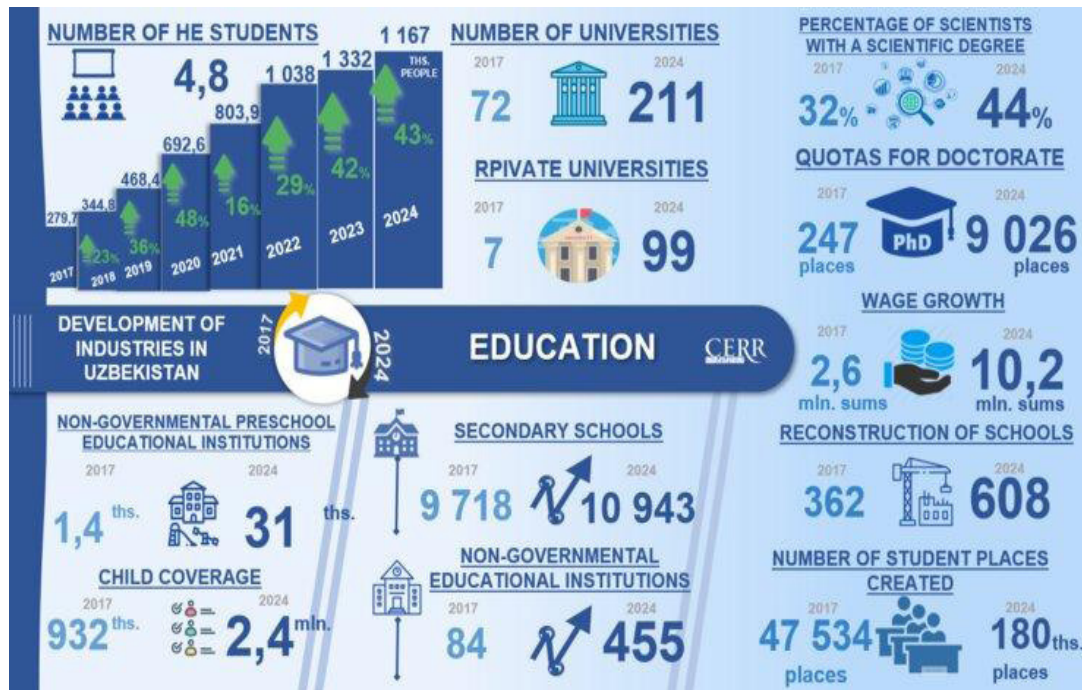
3 Водачек Л., Водачкова О. Стратегия управления инновациями на предприятии. -М.: Экономика, 1989.-С.48.

4 Muallif ishlanmasi

5 Betz F. Managing technology.-Englewood Cliffs (N.Y): Prentice Hall, 1987.- p. 34.

etdi, an'anaviy bozorlarning (postsovet respublikalari bozorlari) yo'q bo'lib ketishiga olib keldi (1-rasm).

1-rasm: O'zbekiston ta'lim tizimining rivojlanishining asosiy ko'rsatkichlari (2017–2024)⁶

Inqilobiy ta'lim innovatsiyalari mahsulot-texnologik imkoniyatlarning o'zgarishini belgilaydi, lekin bozor-mahsulot aloqalarini saqlab qoladi. Masalan, ko'pgina universitetlar bozorga o'tayotganda o'quv dasturlarini tubdan o'zgartirdilar, yangi kurslarni joriy qildilar, lekin davlat tarmog'i va bozorlarini saqlab qoldilar. O'quv innovatsiyalari mahsulot va texnologik imkoniyatlarni saqlab qoladi, lekin bozor va iste'molchi aloqalarini buzadi. Shu bilan birga, ta'lim bozorlarida yangi bo'shliqlar paydo bo'ladi. Muntazam ta'lim innovatsiyalari ham mahsulot imkoniyatlarini, ham bozor aloqalarini barqarorlashtiradi.

Ularining paydo bo'lish sabablariga ko'ra, strategik va reaktiv ta'lim innovatsiyalarini ko'rib chiqish mumkin. Strategik ta'lim innovatsiyalari faol ravishda amalga oshiriladi va uzoq muddatli yo'nalishga ega. Reaktiv innovatsiyalar raqobatchilarning innovatsiyalariga javob bo'lib, mudofaa strategiyasiga amal qiladigan ta'lim tashkilotlari uchun xosdir. Ta'lim xizmatlari bozorlariga kelsak, biz yana bir tasniflash xususiyatini - innovatsiyalarni boshlash darajasini ta'kidlashni taklif qilamiz. Bunday ikkita darajani ajratish mumkin - makro daraja va individual tashkilot darajasi. Ushbu ikki darajani ajratish zarurati ularning har birida ushbu bozorda jiddiy o'zgarishlarga olib keladigan qarorlar qabul qilinishi bilan bog'liq.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, ta'lim innovatsiyalari zamonaviy sharoitda tovar-pul munosabatlari asosida shakllanib, ta'lim, fan va ishlab chiqarish o'rtasidagi integratsiya chuqurlashuvi bilan bevosita bog'liqdir. Innovatsiyalarning asosiy xususiyati ularning nomoddiylik hamda ma'naviy eskirishga moyilligi bo'lib, bu ularni an'anaviy mahsulotlardan tubdan farqlaydi. Shuningdek, innovatsiyalarni tasniflashda mavjud yondashuvlar yetarlicha tizimli emasligi aniqlanib, bu ularni kompleks baholashni qiyinlashtirmoqda. Tadqiqotda ta'lim innovatsiyalarining 0 dan 7-darajagacha bo'lgan tasnifi taklif etilib, ayniqsa 5–7 darajali innovatsiyalar (yangi tizimlar, bozorlar va xizmat turlari) O'zbekiston ta'lim tizimida faol joriy etilayotgani asoslandi. Bundan tashqari, ta'lim innovatsiyalarining iqtisodiy samarasi ularning narxni pasaytirishi va xizmat sifatini oshirishi bilan belgilanadi.

Shu asosda quyidagi takliflar ilgari suriladi: ta'lim innovatsiyalarini baholash uchun yagona va tizimli klassifikatsiya metodologiyasini ishlab chiqish; innovatsiyalarni joriy etishda ularning iqtisodiy samaradorligini (narx, sifat va talab o'sishi) majburiy mezon sifatida belgilash; 5–7 darajali innovatsiyalarni (yangi ta'lim xizmatlari va bozorlari) qo'llab-quvvatlash orqali raqobatbardoshlikni oshirish; ta'lim, fan va ishlab chiqarish integratsiyasini kuchaytirish orqali innovatsion mahsulotlarni tijoratlashtirish; innovatsion faoliyatni makro va mikro darajada muvofiqlashtirish; hamda ta'lim tashkilotlarida strategik innovatsion boshqaruvni joriy etish zarur. Ushbu chora-

tadbirlar ta'lim xizmatlari bozorining barqaror rivojlanishi va iqtisodiy xavfsizligini ta'minlashga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Joseph Schumpeter. Theory of Economic Development. – New Brunswick: Transaction Publishers, 2021. – 255 p.
2. Gerhard Mensch. Stalemate in Technology: Innovations Overcome the Depression. – Cambridge: Ballinger Publishing, 2020. – 241 p.
3. Alfred Kleinknecht. Innovation Patterns in Crisis and Prosperity. – London: Macmillan Press, 2021. – 198 p.
4. Юсуфбекова Н. Педагогические инновации: теория и практика. М.: Педагогика, 2020. 220 с.
5. Ахметова Д., Чернилевский В. Инновации в образовании. М.: Академия, 2021. 256 с. Philip Kotler, Keller K.L. Marketing Management. – 16th ed. – Harlow: Pearson Education, 2022. – 720 p.
6. Bakhodir Khodiev. Iqtisodiyot nazariyasi. – Toshkent: O'zbekiston, 2021. – 300 b.
7. Abdujabbor Abduvakhitov. Ta'lim iqtisodiyoti va innovatsiyalar. – Toshkent: Iqtisodiyot, 2022. – 240 b.

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Abdurahmon Qurbonov

2025. № 10

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali 26.06.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№S-5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: №095310.

**Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod
tumani 15-mavze 19-uy**

+998 93 718 40 07

<https://muhandislik-iqtisodiyot.uz/index.php/journal>

t.me/yait_2100